

ALMANCA ÖĞRENİMİNDE ANA DİLİ VE İNGİLİZCE KAYNAKLI GİRİŞİM HATALARI

*Adnan OFLAZ**
*Hasan BOLAT***

ÖZET

Bu çalışmada ikinci yabancı dil olarak Almanca öğrenme sürecinde, daha önceden öğrenilmiş birinci yabancı dile ve ana diline bağlı olarak ortaya çıkan hata türleri öncelikle teorik olarak ayrıntılı bir şekilde açıklanmış, daha sonra karşılaştırmalı yöntem kullanılarak hata analizleriyle bu girişim hataları belirlenmiş ve değerlendirilmiştir. Ayrıca, bu çözümleme sonunda görülen söz dizimsel, sözcük bilimsel ve doğru yazım bilgisi düzlemlerindeki hataların giderilmesi için öneriler sunulmuştur.

Bilişsel açıdan bakıldığı zaman, öğrenilmiş ön bilgilerin ileriye ya da geriye ket vurmasının etkilere sebep olduğu herkesçe bilinmektedir. Bu ön bilgiler öğrenmeyi ya olumlu ya da olumsuz olarak etkilemektedir. Bu çıkış noktasından hareketle, çalışmamızda, öğrenilen ilk yabancı dil olan İngilizceye ve öğrenenin ana diline bağlı olan girişim hatalarının tespiti, sınıflandırılması ve çözümlemesi sıra ile yapılmıştır.

Hata analizleri sonuçlarına göre öğrenciler diller arası girişimlerin etkisiyle hatalar yapmaktadırlar. Bunların oransal olarak fazla olanları; söz diziminde, sözcük sıralamalarında, bağlaç kullanımlarında, geçmiş zaman formu teşkilinde, sıfat tamlamalarında, isimlerin çoğul hâllerinde, yine isimlerin büyük-küçük harfle kullanımında ve sözcük kullanımlarında diller arası (interlinguale) hatalar; di'li geçmiş zaman ve şimdiki zamanın hikâyesi ve eylem çekimlemelerinde ise dil içi (intralinguale) hatalar şeklinde görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Girişim, hata, birinci ve ikinci yabancı dil, ana dili.

INTERFERENCE ERRORS STEMMING FROM MOTHER TONGUE AND ENGLISH ENCOUNTERED WHILE LEARNING GERMAN

ABSTRACT

In this study, sorts of errors caused by mother tongue and learnt language are theoretically studied in the process of learning of German. Errors of interference are evaluated by error analysis employing comparative method. In addition suggestions on how to eliminate errors in syntax, lexical and grammatical levels are proposed.

From the cognitive point of view, the effects learnt knowledge in terms of proactive and retroactive stages are commonly known. Learnt

* Arş. Gör., OMÜ Eğt. Fak. Yabancı Diller Eğt. Böl. Alman Dili Eğt. ABD. El-mek: aoflaz@omu.edu.tr

** Prof. Dr., OMÜ Eğt. Fak. Yabancı Diller Eğt. Böl. Alman Dili Eğt. ABD. El-mek: bolathas@omu.edu.tr

knowledge has either positive or negative effect on language learning process. The recognition, classification and solution of mentioned errors due to English as a first foreign language and mother language are performed in order. As a result of errors analysis students produce errors because of interference caused by languages. The interlingual errors are generally seen in word order and using prepositions and forming past verb forms, adjectives, and plural forms of nouns. Lexical errors and errors in using small or capital letters are also common. The intralingual errors are widely observed while forming verbs - past and present forms.

Keywords: Interference, error, first and second foreign language, mother language.

Giriş

Çeşitli diller arasındaki farklılıkları ortaya çıkarmaya yönelik çalışmaların yapıldığı karşılaştırmalı dilbilimin kuramsal temelleri J. G. Herder, J. Grimm, W. Von Humboldt tarafından atılmış, Hint-Avrupa dilleri üstünde yoğunlaşan çalışmalar F. Bopp ve A. Schleicherle daha da geliştirilmiştir. Bu çalışmada karşılaştırmalı dilbilim yöntemiyle, öğrencilerin edindikleri ana dilin ve öğrenilmiş birinci yabancı dil olan İngilizcenin ikinci yabancı dil olarak Almanca öğrenimindeki etkileri incelenmektedir. Yabancı dil öğreniminin nasıl gerçekleştiğiyle ilgili alan çalışmalarına bakıldığında yabancı dilin, yönlendirmeli (Alm. Gesteuerter Spracherwerb) ve yönlendirmesiz (Alm. Ungesteuerter Spracherwerb) yol ile edinildiği/öğrenildiği görülmektedir. Yönlendirmeli yol öğretim kurumlarında dersler ile olur ve dilin, ‘öğretimi’ söz konusudur; yönlendirmesiz yol ise doğal ortamlarda ders materyalleri olmaksızın gerçekleşir ve bu durum, ‘dil edinimi’ terimi ile karşılır.

Yabancı dil öğrenimi süreci ise dilbilimciler tarafından farklı teorilerle açıklanmaya çalışılmıştır. Davranışçı yaklaşım kökenli transfer hipotezine göre öğrenenin ana dili, ikinci dilin öğrenimini etkilemektedir. Lado ve Fries'in geliştirdiği *karşılaştırmalı kuram* (Alm. Kontrastive Hypothese), ilk öğrenilen dille ikinci öğrenilen dilin karşılaştırılması yoluyla dil öğrenme sürecinin gerçekleştiğini ileri sürmektedir. Bu nedenle dil öğrenen kişi her iki dil arasında benzerlikler arar (Zengin 2003, 84). Yabancı dil öğrenme sürecinde öğrenen çoğunlukla ana diline başvurur, sahip olduğu temel dil bilgisini öğrenmeye çalıştığı dile aktarır. Bu süreçte öğrencinin ana diline başvurması ana dilin önemine işaretir. Birey düşünmeyi ve çevresini algılayıp anlamlandırmayı ana dilinde yapmaktadır. Butzkamm'ın da belirttiği gibi “Yabancı dilin öğrenilmesi için kuşkusuz en önemli yardımcı araç yabancı dilin kendisidir. Bu sırada ana dil onun en önemli yardımcısıdır” (Butzkamm 1989; aktaran Arak 2006, 206).

Yabancı dil öğrenim sürecini açıklamaya çalışan *Özdeşlik Hipotezine* (Die Identitäts-Hypothese) göre ise ikinci dil, ana dili (L1) edinimindeki gibi evrensel, bilişsel prensiplerle edinilir. Daha önceden bir dilin öğrenilmiş olup olmaması bir yabancı dilin öğrenilmesinde rol oynamaz. L1'in ediniminde öğrenci, doğuştan gelen zihinsel süreçleri etkinleştirir. Bu süreçler, birinci dildeki kurallar ve unsurlarda olduğu gibi ikinci dilin yasa ve unsurlarının aynı sırada edinilmesini sağlar (Bausch 1979, 9). Ana dili ediniminde veya yabancı dil öğreniminde doğuştan gelen bilişsel süreçler aktifleştirildiğinden aynı kurallar takip edilmektedir. Öğrenen, ikinci dilin kural ve yapılarının ana dildeki gerçekleşme sırasına göre edinilmesini sağlayan bilişsel süreci ve doğuştan sahip olduğu potansiyelini aktifleştirmektedir. Bu görüşün temelinde Chomsky'nin dil edinim cihazı bulunmaktadır.

Turkish Studies

Stephan Krashen'ın *Monitör Hipotezine* (Die Monitor-Hypothese) göre ise ikinci dil sosyal durumlar ve dilsel davranışlar yoluyla doğal olarak edinilir. Öğrenci bu süreçte sistematik ve hedefe yönelik olarak belirli kuralları öğrenir. Öğrenilen kurallar sistemi öğrencinin dilsel davranışlarını kontrol altında tutar (Günther 2007, 148). Bu sistem monitörü oluşturur. Krashen'a göre öğrenme sadece bu monitör ile mümkün olmaktadır. Bu monitör öğrenenin kendi dilsel üretimini ve kavrayışının bilinçli kontrolünü sağlayan yeteneğidir. Selinker tarafından ikinci dil edinimi araştırmalarına sunulan *Ara Dil* hipotezine (die Interlanguage-Hypothese) göre öğrenen, ikinci bir dili öğrenirken spesifik bir dil sistemi (interlanguage) oluşturur. Bu sistem içerisinde ana dilin ve ikinci dilin öğrenilmiş yapıları ve henüz tam kavranmamış bileşenlerini barındırır. Bu hipotez doğrultusunda, ana hatlarıyla "ara dili" betimlemek gerekirse;

* Dizgelidir.

* Değişken ve değişkenlidir.

* Temel dil ve erek dilden bağımsızdır.

* Öğrenenin öğrenme ve iletişim planlarına göre yapısal değişiklikler gösterir (Edmonson 2000, 232'den aktaran: Serindağ 2003, 74).

İkinci dilin edinimi sürecinde öğrenen birbirini takip eden çeşitli gelişim basamaklarından geçerek hedef dile yaklaşır. Bu hipoteze göre yabancı dil öğrenen kişi süreç içinde diller arası oluşturduğu dili kullanmakta ve aktarım hataları yapmaktadır. Genel olarak bakıldığında görüleceği üzere Transfer Hipotezi, dil edinimini alışkanlıklar oluşumu, yapılan hataları ise giderilmesi gereken negatif oluşumlar olarak görürken, Özdeşlik ve Dillerarasılık hipotezlerinde öğrenenin hatalı dilsel kullanımları dil ediniminde doğal, hatta gerekli basamaklar olarak görülür. İkinci yabancı dil öğrenimini birinci yabancı dil öğreniminden farklı kılan bazı özellikleri Hufeisen (2000) şöyle görselleştirmiştir:

Dil Evrenselleri

Öğrenme ortamı

Yaşam- öğrenme deneyimi ve öğrenme stratejileri

L1

Ana dili

Yabancı dil öğrenme stratejileri ve deneyimleri

Öğrencinin kendi öğrenme tipi hakkında bilgisi

L2

birinci yabancı dil

L3

ikinci yabancı dil

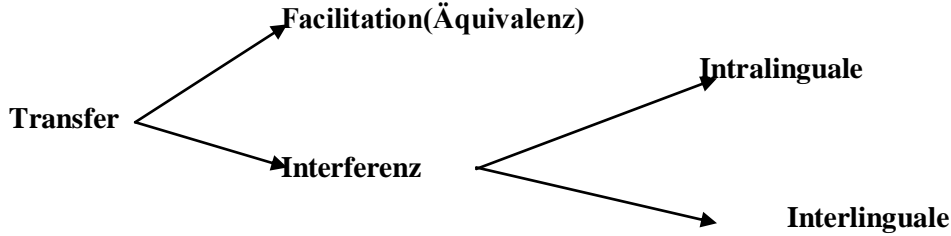
İkinci yabancı dil öğrenme sürecinde öğrencinin birinci yabancı dili öğrenirken edindiği deneyimler ve bazı bilişsel yetiler dil öğrenme stratejileri belirli oranda katkı sağlar. Öğrencinin I.yabancı dili öğrenmek için geliştirdiği, öğrendiği yollar ve teknikler ile II. Yabancı dil öğreniminin daha bilinçli gerçekleşmesi söz konusu olabilir. Bu bireysel deneyimler daima diğer bir dilin öğrenilmesini kolaylaştırır ve etkiler. Özellikle bu iki dilin aynı kökenden gelmesi bu yeni dilin öğrenilmesinde avantaj sağlar. Tüm bunlar II. dili anlamayı ve o dili uygulamaya koymayı, o dilde bir şeylerin öğretilmesini kolaylaştıracaktır (Serindağ 2004, 54).

Turkish Studies

İkinci yabancı dili öğrenen öğrencilerin kullandıkları dil öğrenme stratejileri ile ilgili alan araştırmalarında araştırmanın yapıldığı İngilizceden sonra Almancayı II. yabancı dil olarak öğrenen Almanca öğretmeni adaylarının dil öğrenme stratejileri kullanımıyla ilgili oranlara bakıldığında; hazırlık, 1. ve 2.sınıf öğrencilerinin üst düzey kullanım gerçekleştirdikleri, üst sınıflarda kullanım oranlarının azaldığı göze çarpmaktadır (Oflaz 2008, 299). II. yabancı dilin ilk defa öğrenilmeye başlandığı hazırlık sınıfı ve yine dil öğreniminin sürdüğü 1.ve 2. sınıftaki dil öğretim sürecinde strateji, öğrenme yolları kullanım oranlarının yüksek oluşu Hufeisen'in düşüncelerini doğrulamaktadır.

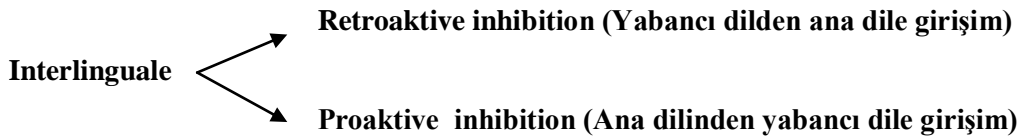
2. Dil Öğreniminde Olumlu-Olumsuz Aktarım Durumları

Hedef dil ve ana dilindeki dil bilgisel, ses bilgisel, sözcük bilimsel özelliklerin benzerlikleri (Ähnlichkeiten) hedef dilin öğreniminin kolaylaşmasına, diller arasındaki farklılıklar (Kontraste) ise dil öğreniminde güçlükler sebepleri olabilmektedir. Edinilmiş dilin söz dizimsel, dil bilgisel, ses bilgisel, biçim bilimsel özellikleri hedef dile aktarılırken benzerlikler (Ähnlichkeiten) öğrenmede kolaylaştırıcı etkide bulunuyorsa olumlu aktarıma (Facilitation), diller arasında zıtlıklar ise (Kontraste) olumsuz aktarıma (Interferenz) sebep olabilmektedir. Girişim olarak adlandırılan Interferenz dil içi ve diller arası olmak üzere ikiye ayrılır (Köhler 1975, 10).

Şekil 1: Girişim Türleri (Interferenzformen) Girgin (1991, 77)

Transfer burada bir üst kavram olarak görülmekte, Äquivalenz ve Interferenz olarak ikiye ayrılmaktadır. Äquivalenz öğrenmeyi kolaylaştırırken, Interferenz zorlaştırmaktadır. Söz konusu girişim durumları dil içi (**Intralinguale**) ve diller arası (**Interlinguale**) olarak gerçekleşmektedir.

Ana dilinden yabancı dile girişim durumu Proaktive Inhibition (ileriye ketvurma), yabancı dilden ana dile gerçekleşen girişim durumu ise Retroaktive Inhibition (geriye ketvurma) olarak adlandırılır (Balcı 1987, 71).

2.1 Diller Arası Girişim Türleri

2.1.1 Değiştirme/Telafi (Substitution)

Bir sözcüde yer alan öğelerden birinin yerine başka bir öğe koyma (Vardar 2002, 151). Bu tür hatalar daha çok, kelimenin birebir çevirisinde görülmektedir. Öğrenenin ana dildeki yapıya benzemeyen dilbilgisel bir yapıyı ana dildeki durumla özdeşleştirmesi söz konusudur.

“Beim Spaziergang begleite ich dich gern”

Turkish Studies

“Er ist verliebt in mich”

“Beim Spaziergang begleite ich **dir** gern”*

“Er ist verliebt **zu mir**”*

“**Sana** yürüyüşte refakat ederim”

“O **bana** aşık”

Fiilin değerinden kaynaklanan –i halindeki nesne kullanımı, söz konusu fiilin Türkçede –e halinde nesneyle kullanılması sebebiyle çeviri esnasında bilinçsiz şekilde göz ardı edilebilmektedir.

2.1.2 Fark Ayırt Edememe (Überdifferenzierung)

Söz zincirinde yan yana bulunan iki ses arasında bir ayrım yaratan ya da var olan bir ayrımı daha da belirginleştiren değişim. (Vardar 2002, 27) Yabancı dil öğrenen ana dilindeki ayrımları (dil bilimsel, anlam bilimsel) öğrendiği yabancı dile aktarabilir.

Bu durum daha çok çok anlamlı fiillerin (polysemen verben) “kennen – wissen- können”, “spielen – tanzen”, “ändern – wechseln” kullanımında görülmektedir (Balcı 1987, 16).

“Weisst du die Geschichte von nasreddin hodcha?”

“Kennst du die Geschichte von nasreddin hodcha?”

Ya da: “Trinkst du morgens Suppe?”

Türkçede oynamak fiili Almancada “spielen” ve “tanzen” fiilleriyle karşılanmakta, öğrenci “tanzen” fiilini kullanması gerektiği halde “spielen” fiilini kullanabilmektedir.

2.2 Dil İçi Girişim Hataları

2.2.1 Genelleştirme (Übergeneralisierung)

Bu hata türü öğrencinin hedef dildeki kural veya bilgileri benzer başka bir gramer kuralının kullanımına aktarması ve bu kullanımı genelleştirmesi sonucu oluşmaktadır. Almancadaki Düzensiz fiillerin çekiminde görülen hata buna örnektir.

Verb	Konjugation	Übergeneralisierung
Kommen	kam	kommte
Schreiben	schrieb	schreibte
Verlieren	verlor	verlierte
Gehen	ging	gingte

2.2.2 Basitleştirme (Simplifizierung)

Cümlelerin bazı unsurlarının kullanılmayarak, sadeleştirilme yapılarak oluşturulmasıdır. Bu hata türünde öğrenci kurduğu yan cümle ve ana cümlede özneyi eksiltir.

“Wenn ohne Fahrerschein fahren, dann muss zahlen.” (Kleppin 2000,32)

3. Yöntem

3.1 Amaç

Bu çalışmanın amacı, Almanca Öğretmeni adaylarının ikinci yabancı dil olarak Almanca öğrenimleri sürecinde ortaya çıkan söz dizimsel, sözcük bilimsel ve yazımsal alanlardaki girişim hatalarını (Interferenzfehler/Interference error) tespit edip sınıflandırmak, yapılacak analizlerle bu

girişim hatalarının sebeplerinin açıklamak; öğrenci ve öğretmenlere hata nedenlerini göstererek bu hataların farkına varmalarını sağlamak, giderilmesine yönelik alıştırmalar ve uygulama örnekleri sunmak ve öğrencileri daha bilinçli ve doğru bir öğrenme yoluna sevk etmektir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2006-2007 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı I. ve II. öğretim I. sınıf öğrencilerinden 48 öğrenci bu araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

3.3 Veri Toplama ve Verilerin Analizi

Araştırma verileri 2006-2007 öğretim yılında Alman Dili Eğitimi ABD I. sınıf ‘Yazma Becerileri-I dersinde ‘kişi tasviri, hayat tecrübeleri, yer tasviri, mutluluk’ gibi konulardan yola çıkılarak öğrenciler tarafından 6 hafta içinde ders saati içinde yazılmış 120 kompozisyon oluşturmaktadır.

Bu verilerin analizinde ise her bir cümle ve kelime karşılaştırmalı yöntem kullanılarak analiz edilmiş, belirlenen girişim hataları sınıflandırılmış, hata oranları grafik kullanılarak görselleştirilmiştir.

4. Bulgular

4.1 Sözcük Bilimsel Alanda Görülen Hatalar

Almanca ve İngilizcenin aynı dil ailesinden gelmeleri benzer sesletime ve anlamlara sahip kelimelerin yazımında bazı hatalara sebep olmaktadır. Aşağıdaki örneklerde öğrenciler tarafından yazılan fonetik ve semantik açıdan benzeyen ve hataya sebep olan kelimeler görülmektedir.

Örnek hatalı cümleler:

“Mein son heisst Ahmet”

“Die blue farbe des Meers”

“Ich nahm number von meinem Freund”

“Aber sie ist im zweiten classe”

“Thr father ist Arzt”

“Mein Vater hat ein neues house gekauft”

Aynı zamanda yazılışları benzer, anlamları farklı olan kelimeler de (Falsche Kognaten) hatalara sebep olmaktadır. Hufeisen (2001) bu kelimelerin bazılarını şöyle sıralamıştır:

Deutsch	Deutsch	Englisch	Englisch
bekommen	get	become	werden
brav	good, well-behaved	brave	tapfer
Chef	boss	chef	Küchenchef
Gift	poison	gift	Geschenk, Gabe

Turkish Studies

Mappe	folder	map	Landkarte
treu	faithful	true	wahr, richtig
Note	mark	note	Notiz Note
spenden	give, donate	spend	ausgeben
Meinung	opinion, view	meaning	Sinn, Bedeutung

Öğrencilerin yazdığı cümlelerden de görüleceği üzere hatalı kelimelerde ses bilgisi, anlam bilimsel ve sözcük bilimsel açıdan benzerlikler bulunmaktadır. Öğrenciler kelimelerin yazımında bilinçsiz bir şekilde İngilizceden kaynaklanan hataları yapmaktalar.

4.2 Ortografik Alanda Görülen Hatalar

İsimlerin ilk harflerinin büyük-küçük kullanımıyla ilgili hatalar araştırmada sık karşılaşılan hatalardan biridir. İsimlerin İngilizce ve Türkçe cümle içinde küçük harflerle yazılması da Almanca cümle oluştururken hatalara sebep olmaktadır. Burada ismin yazımında öğrencilerin sahip olduğu yazma alışkanlıklarının devamı söz konusudur.

Örnek hatalı cümleler:

“Der film begann und...”

“Er gab seiner freundin.”

“wo war eigentlich seine frau”

Ayrıca ‘c’ ve ‘k’ önsesleri (Anlaut) problem oluşturmaktadır. Örnek hatalı cümleler:

“Wir wollen in kontakt sein”

“Er sprach über seine culture”

“Hande ging mit ihm in konzert”

Görüldüğü üzere yazılışları benzer olan ve İngilizcede “c” önsesiyle başlayan kelimedeki ses kullanımı Almancadaki benzer kelimenin yazımına aktarılmıştır. Türkçe’den bu tür aktarımlar yapılmamaktadır, çünkü etimolojik açıdan bakıldığında farklı dil ailelerinden gelmektedirler.

4.3 Söz Dizimsel Alanda Görülen Hatalar

4.3.1 Tanımlık Kullanımıyla İlgili Hatalar

Tanımlık kullanımında öğrencilerin daha önce İngilizcede öğrendikleri tanımlık olan “the” ile belirsiz tanımlıklar olan “a” ve “an” in kullanımı ile Almancadaki karşılıklarının genelleştirilmesi söz konusudur.

İngilizcede isimler the tanımlığı ile kullanılır: The women, the car, the house...

Araştırmamızda bazı öğrencilerin Almanca isimleri –eril,- dişil, -cinsiyetsiz olarak der- die –das tanımlıklarıyla kullanmayıp , tek bir tanımlık ile kullandıkları görülmüştür.

“Das Fabrik”, “das Lösung”, “das Wagen”, „das Regen”, “die Stres”, “die Gynmnasium”.

Belirsiz tanımlık kullanımında da ein- eine tanımlıklarını isimlerin hepsi için “ein” tanımlığını kullanmaya eğilimleri olduğu görülmüştür.

4.3.2 İsimlerin Çoğul Hâllerinde Görülen Hatalar

İngilizcede isimlerin çoğul hal eklerinde kullanılan –s ve –es sonekları Almanca isimlerin çoğul hâllerinde de kullanılarak İngilizce kaynaklı diller arası girişim hatası (interlinguale interferenzfehler) yapılmakta, diğer yandan ise dil içi girişim hatası (intralinguale interferenzfehler) olarak, öğrencilerin Almanca isimlerin sonuna çoğunlukla –en ve –n eklerini yazdıkları görülmektedir.

Örnek hatalı cümleler:

“Ich denke, dass unsere Mutters” “Die Lehrers dieser Schule waren gut.

“Es gibt viele Tischen”, “Sie haben zwei Kindern”

“Arzten sagen, dass...” “Aber die Mannern können...”

4.3.3 İsmın Hâllerinde Görülen Hatalar

Almancada isimlerin yalın hali, -e hâli, -i hâli, ve –in hâllerindeki kullanımında Türkçedeki karşılıklarının etkilerini görmekteyiz. Söz konusu etkilerde Almancada fiilin birleşim değeri (Valenz des Verbs) etkisinde bulunmaktadır. Almanca fiilin değeri ismi “-i” veya “-e” halinde kullanılmaktadır.

Birleşim değeri, bağımsal dil bilgisinde eylemleri, bunlara bağımlı eyleyenlerin sayısına göre nitelendirme ve sınıflandırma ölçütüdür (Vardar 2002, 46).

Eylemler tekdeğerli (monovalente –einwertige Verben), çiftdeğerli (bivalente- zweiwertige Verben), üçdeğerli (trivalente- dreiwertig Verben) ve dörtdeğerli (vierwertige Verben) olabilirler. Ve bu eylemlerden bazıları ismin “e” bazıları da “i” hali ile kullanılırlar.

Örneğin:

<Ernst> schreibt <seiner Feundin> <eine Mail> <über seine Geldnot>. (schreibt ist vierwertig);

<Ernst> schreibt <seiner Feundin > <eine Mail> (.. ist dreiwertig);

<Ernst > schreibt <seiner Feundin > (.. ist zweiwertig);

< Ernst> schreibt. (.. ist einwertig)(www.wikipedia.de)

Aynı şekilde edatlarda da kullanılan ismi “i”, “e” veya “in” haline getirme özelliği bulunmaktadır. Örneğin “mit” edatı ile kullanılan isim daime “e” halinde olmalıdır. Aşağıdaki cümlelerde ismin “i” halini gerektiren Almanca fiillerin kullanımındaki hatalar görülmektedir:

Örnek hatalı cümleler:

“Plötzlich sah ich ein Mann” statt (sehen+Akk Objekt)

“er fasste ein Plan” statt (einen Plan fassen)

“Es gibt ein Fluss” statt (es geben+Akk Objekt)

“ich habe ein Fehler gemacht” statt (einen Fehler machen)

“es gibt ein Koffer “ statt (es geben+Akk Objekt)

Bu örnek cümlelerde “i” halini gerektiren fiil kullanılmış, fakat fiilin birleşim değerinden kaynaklanan ismin “i” halinde kullanımı gerçekleşmemiştir. Bu hata türünde Türkçecinin etkisi görülmektedir. Cümle üretilirken ana dil bilgileri devreye girmekte, hataya sebep olmaktadır.

“Er fasste ein Plan”

“Es gibt ein Koffer”

“Plötzlich sah ich ein Mann”

4.3.4 Edat Kullanımında Görülen Hatalar

Edat kullanımına bakıldığında daha çok “an”, “in” ve “nach” edatlarında eksik ve hataların yapıldığı tespit edilmiştir. “In” edatı daha çok yön belirtmede kullanılırken öğrenciler tarafından diğer edatların yerine de kullanıldığı görülmektedir.

Örnek hatalı cümleler:

“Sie sind im Haltestelle”

“Sie spazierten in der Küste”

“Nach” edatını da İngilizce yön belirtmede kullanılan “to” ve Türkçedeki karşılığı olan “-e”, “-a”, “-ye”, “-ya” eklerinin kullanımıyla eşleştirerek farklı edat gerektiren isimlerde de “nach” edatını kullandıkları görülmektedir.

“...fuhr ich zum ersten mal nach andere Stadt”

“er ging nach Aussenland”

“...wollten nach der Schweiz ausziehen”

İsmin edatsız kullanımı da yapılan hatalarda göze çarpmaktadır. Örneğin:

“ein Tag rief er seine Frau.”

“er ist ein tag zurückgekommen.”

“ein Monat konnte seine Familie das Geld nicht schicken.”

Bu cümlelerde kullanılması gereken “an” ve “in” edatları, hem ana dilinde hem de İngilizce bilgisinden gelen zaman bildiren kelimelerin kullanımının semantik düzeyde baskınlığından dolayı kullanılmamıştır.

“Ein Tag rief er seine Frau.”

“Bir gün adam karısını çağırdı”

Yine ana dilin etkisini gösterdiği bir başka edatsız kullanımda, öğrenci ismin Türkçedeki anlamsal karşılığını düşünerek cümle üretmektedir.

“Die frau ärgernte sich dieser Lage”

“Immer denkt er diesen Tag”

4.3.5 Fiilin Birleşim Değeri ile İlgili Kullanım Hataları

Bu hata türü daha çok ana dilin etkisiyle ortaya çıkmaktadır. Almancada bazı fiiller “-e” hâlindeki isimle kullanılırken, Türkçede aynı fiil “-i” hâlini gerektirebilmektedir. Bu durumda bazı tezatlıklar ortaya çıkmaktadır. Almancada “-i” hâli gerektiren fiillerin (örneğin “fragen”,

“begleiten”, “brauchen”, “achten”) Türkçe karşılıklarının kullanımı ismin -e hâlini gerektirmektedir (-e sormak,-e refakat etmek, -e ihtiyacı olmak, -e saygı, hürmet göstermek) bu durum diller arası girişim hatasına sebep olmaktadır.

Örnek hatalı cümleler:

“Sie brauchen seiner Mutter”

“Wenn der Sohn dem Vater fragt...”

“er hat jemandem gestossen”

“er begleitete mir auf dem Weg nach Hause”

4.3.6 Sıfat Tamlamalarında Görülen Hatalar

Sıfat tamlamalarında öğrenciler tamlamada kullanılan belirli (der, die, das) ve belirsiz (ein, eine) tanımlıkları kullanmadıkları, sıfatın sonuna konulması gereken ekleri getirmedikleri görülmüştür. İngilizcede de sıfat tamlamasında benzer yapı bulunmakta belirsiz tanımlıktan sonra sıfata herhangi bir ek getirilmemektedir

İngilizce

belirsiz tanımlık+sıfat

a large house

a good film

Almanca

belirsiz tanımlık+sıfat +sonek

ein grosses Haus

ein guter Film

Öğrenciler Almanca sıfat tamlamalarında öğrendikleri ilk yabancı dil olan İngilizcedeki sıfat tamlama kurallarının etkisiyle, belirsiz tanımlıktan sonra sıfatı yazmakta ama sıfata tanımlıktan kaynaklanan sonek konulmamaktadır.

Örnek hatalı cümleler:

„Es gibt ein schön Film“

„Meine schwester hat ein schön Frühstück vorbereitet“

„Das haus hat ein gross Garten“

„Opferwillig Mann !

4.3.7 Zaman Formlarının Teşkilinde Yapılan Hatalar

Özellikle di-li geçmiş zaman formunda İngilizcedeki “to have” fiilinin bütün fiillerle kullanımı Almancaya aktarılmakta ve hatalara sebep olmaktadır. İngilizcede sadece “to have” fiiliyle geçmiş zaman yapılmasına rağmen Almancada iki tür yardımcı fiil ile , “haben”, “sein” fiilleri ile bu gerçekleştirilmektedir. “Haben” fiili nesne alan, yani “kimi” ve “neyi” sorularına cevap veren bütün fiillerle, bütün dönüşlü ve işteş fiillerle, niteleme fiilleri (modalverben) tek başına kullanıldığında ve niteleme fiilleri ve niteleme fiilleri gibi kullanılan fiiller (lassen, sehen, hören, helfen) ikinci bir fiille kullanıldığı zaman kullanılır.

Örnek hatalı cümleler:

„Ein Mann hat aus der Wohnung ausgegangen.“

„Er hat nervös geworden.“

„Er hatte gestorben.“

„Wir haben ungefaehr 6 Stunden dort geblieben.“

Turkish Studies

Bu cümlelerde kullanılması gereken yardımcı fiil “sein” olması gerekirken, İngilizcede ki-di’li geçmiş zaman “perfect tense” ile ilgili kullanım özellikleri Almancaya aktarılarak hatalı cümleler üretilmektedir.

Ayrıca düzenli fiillerde –di’li geçmiş zaman yapımında kullanılan kuralın (ge+stamm+-e-t) düzensiz fiillerin dili geçmiş zaman formuna aktarıldığı görülmektedir.

Örnek hatalı cümleler:

- „Sie ist nach Tekirdağ zurückgekommt“
- „Ein tag hat er ayşes cousin angeruft“
- „Er ist bei der problematischen Familie aufgewachst.“

Düzenli fiillere uygulanan kuralın düzensiz fiillere uygulanması sonucu “dil içi kural genelleştirmesi” (übergeneralisierung) yapılmaktadır.

Ayrılmayan önekli fiiller yani be-, emp-, ent-, er-, ge-, miss-, ver-, zer ile başlayan fiiller anlamı az ya da çok değiştirmekte ve hiçbir zaman formunda fiilden ayrılmamaktadır. Fiilin partizip perfekt haline -ge eki getirilmez (Untea 2010).

Örnek hatalı cümleler:

- “Vor zwanzig Jahren har ihr Vater sie vergelassen”
- “... haben alle Kinder erwachsen.”
- “Sie ist so schock begekomen.”

4.3.8 Ayrılabilen Fiillerin Kullanımıyla İlgili Hatalar

Bu hata türünde şimdiki ve geçmiş zaman formunda ayrılabilen fiilin önekinin ayrılmaksızın fiil ile birlikte kullanıldığı görülmektedir. Örnek cümle sonuna getirilmemektedir. Burada hata sebebinin öğrencinin ana dilinde ayrılabilen fiillerin olmaması ve fiili olduğu gibi özneye göre çekimleme özelliğinin bulunması muhtemeldir.

Örnek hatalı cümleler:

- „Er züfügt uns Schaden“
- „Der Krankenwagen abfaehrt“
- „In diesem Moment ausschreit er.“

4.3.9 Fiillerin Geçmiş Zaman Formunda Görülen Hatalar

Düzenli fiillerin geçmiş zaman (praeteritum) formunda aldıkları ek olan “-te” düzensiz fiillerin bu zaman formunda çekimine aktarılmaktadır. Oysa düzensiz fiillerin geçmiş zaman formunda kökündeki sesli harfte değişim söz konusudur. Örneğin: kommen: kam, gehen ging, bleiben-blieb, sehen-sah, gibi. Fiil kökünde yaşanan değişim farklılıklar göstermektedir. Düzenli fiile eklenen “-te” ekinin düzensiz fiillerde uygulanması dil içi kural genelleştirilmesine örnektir.

Örnek hatalı cümleler:

- „Es gibte einige hauser um das Haus“
- „Er verlierte schon diesen Traum“
- „Sie beschliessten vor dem kino sich zu treffen.“

4.3.10 Bağımlı Cümle Oluşturan Bağlaç Kullanımındaki Hatalar

Almancada bağımlı cümle oluşturan bağlaçlar yani “ wenn, dass, bevor, weil, während, als ” ile başlayan cümlelerde kural olarak fiil cümlelerin sonuna getirilir.

“Ich treibe jeden Tag Sport, weil ich fit bleiben will”

Anacümle- Hauptsatz Yancümle-Nebensatz

Yan cümle ana cümlelerin önünde olursa, ana cümle fiil ile başlar.

“Weil ich fit bleiben will, treibe ich jeden Tag Sport.”

Yan cümle-Nebensatz Ana cümle- Hauptsatz

Örnek hatalı cümleler:

„Wenn er arbeitet nicht, können seine Brüder nicht leben.“

„Bevor er ist gegangen, hat er seine adresse gegeben.“

„Wenn sie hat aufgewacht, geschwaerzt seine Knochen“

„Als er wartete auf ihn, dachte er den unfall und lachte.“

„Wenn wir versuchen alles, wir können nichts finden.“

Veri analizleri yapılan öğrencilerin öğrendikleri ilk yabancı dil İngilizcenin bağlaç kullanımındaki önbilgiler etkilerini burada göstermektedir. Bağlaç kullanımından sonra ikinci sırada özne ve daha sonra fiil yer almaktadır.

“If i finish my homework early, i will watch tv.”

4.3.11 Sözcük Dizilişinde Görülen Hatalar

Zaman zarfıyla başlayan bildirim cümlelerinde fiil İngilizcede isimden hemen sonra yer almakta, Almancada ise zaman zarfından hemen sonra ikinci sırada yer almaktadır.

“On Monday my father is **coming**”

Temporaladverb –Subjekt- **Verb**

“Am Montag **kommt** mein Vater”

Temporaladverb -**Verb** -Subjekt

İngilizce önbilgilerinin yine burada devreye girmesiyle hatalı dizilimler oluşmaktadır.

Örnek hatalı cümleler:

„Dann ich bin nach Ankara gefahren“

„Am Abend sie kamen zu Hause“

„Sofort Ayşe ass ihre Bestellung“

„Um 14.00 Uhr ich muss in der Bar sein.“

Öğrencinin yaptığı hataların farkına varması, hangi dilbilgisel alanda hata yaptığını görmesi ve bu hataların giderilmesi için bilişsel ve üst bilişsel becerilerini de kullanarak uygulamalar yapması çok önemlidir. Hatanın bizzat öğrenci tarafından görülmesi ve o konuda gerekli hata düzeltme alıştırmalarının öğrenci tarafından bilinçli şekilde yapılması, söz konusu

hatalı kullanımın bir sonraki seferde oluşmamasını sağlamada faydası olacaktır. Böyle bir uygulama öğrencinin fark etmeden yaptığı hatalı dilbilgisel kullanımların fosilleşmemesini sağlayabilir. Böylesi bir çalışma yabancı dil öğrenimine bilinç katılımını fazlaştıracaktır. Aşağıda kategorilerine ayrılmış alıştırmalar bulunmaktadır. Bu alıştırmalar dil öğrenim sürecinde öğretmen tarafından uygun bir zamanda kullanılabilir.

Uygulanabilecek Örnek Alıştırmalar

Alıştırma 1: Ordnen sie bitte die Fehler in den Sätzen den Folgenden kategorien zu.

a- Danach der Mann war sehr krank	KASUS
b- Das Junge sprach mit einer Frau	PRÄPOSITION
c- Er kam nach eine Stunde	GENUS
d- Sie komnten zurück	VERBFORM
e- Gehen wir heute für tanzen?	WORTSTELLUNG

Bu alıştırmada öğrencilerden söz konusu hataları kategorilerine göre düzenlemeleri istenmektedir. Fiil çekimi, kelime dizilişi, artikel-tanımlık kullanımı, ismin halleri ve edatlar ile ilgili hatalı cümleler tek tek bakılıp tespit edilmekte, öğrenci hatayı bulup kategorisine göre ayırarak, fark etme ve bizzat düzeltme imkanı bulunmaktadır.

Alıştırma 2: Lesen Sie den Text und Ordnen Sie bitte die Fehler in den Sätzen den Folgenden kategorien zu.

Heute ist eine schöne Tag(1). Ahmet und sein Vater gehen nach Schule(2) . Sie wollen dem Lehrer etwas fragen(3). Ahmet ist in der vierten Classe(4). Sein Vater arbeitet an einer Fabric(5). Er ist 33 jahre alt(6). Nach 5 Minuten der Lehrer kommt(7). Sie fragen dem Lehrer, ob er kann an einer geburtstagsparty teilnehmen(8). Auf die Antwort des Lehrers freute sich der Son...(9).

falsches Genus,	falsche Präp,	falsche
Wortstellung,	Satzbau,	Orthographie,
Lexik		

Bu metindeki hatalar öğrenci tarafından ilgili kısma yazılmalıdır. Öğrenci burada hataları dilbilgisel, sözcük bilimsel ve ortografik düzlemlerde ortaya çıkararak bilinçli bir analiz yapmaktadır. Fiil çekimi, kelime dizilişi, tanımlık kullanımı, ismin halleri ve edatlar ile ilgili hatalı cümleler tek tek bakılıp tespit edilmekte, öğrenci hatayı bulup kategorisine göre ayırarak fark etme ve bizzat düzeltme imkânı bulunmaktadır.

Alıştırma 3: Ortografik hataların düzeltilmesine yönelik alıştırma örneği:

ship	alcohol	rice	
	fresh-	Maus	silver
pipe	Delphin	milk	
Kurve	melody		calender
	scheinen	nature-	Natur
rose	Reis	Pfeife	dolphin
	concert		shoe
hören	lang	cow	school
Konzert			
	Schule	cable	Kabel
Nummer			
Kalender	shine	frisch	Schuh
orchestra	hear		Elefant
Schiff			Salz
Familie	number	orchester	Rose
	Family		mouse
come	Melodie		
Alkohol	pepper	Silber	long
		Kuh	Elephant
kommen	Curve	Pfeffer	salt
			Milch

İngilizcede ve Almancada söyleniş ve yazılış bakımından benzer kelimelerin yazılı olduğu bir kağıttan bu kelimeler bulunup eşleştirilerek:

a: İngilizce ve Almanca karşılıkları yazılabilir.

alcohol	fresh	hear	long	Silver	Pepper	Pipe	Rice
Alkohol	frisch	hören	lang	Silber	Pfeffer	Pfeife	Reis

b: Eşleşen kelimeler kendi içlerinde önseslerine göre sınıflandırılabilir.

Shine	Ship	Shoe	School	Calender	Cable	Concert	Curve	Come
<u>scheinen</u>	<u>Schiff</u>	<u>Schuh</u>	<u>Schule</u>	Kalender	Kabel	Konzert	Kurve	kommen

Neuner (2001, 12) aşağıdaki alıştırmada birinci, ikinci yabancı dil ve anadili sözdizimsel açıdan karşılaştırmaktadır.

Turkish Studies

Grammatik	Deutsch	Englisch	Muttersprache	Deutsch
Infinitiv mit 'zu': die meisten Verben in Kombination mit einem weiteren Verb	Ich hoffe zu gewinnen. Er hat versucht zu schlafen. Ich freute mich zu kommen.	⊗ I hope to win. ⊗ He tried to sleep. ⊗ I am looking forward to coming.		Ich hoffe zu gewinnen. Er hat versucht zu schlafen. Ich freute mich zu kommen.
Infinitiv als Nomen	Beim Arbeiten mit Computer tun mir die Augen weh.	⊗ Working with computer makes me crying.		Beim Arbeiten mit Computer tun mir die Augen weh.

Benzer bir alıştırma kullanılarak bağlaçlarla yan cümle teşkilinde Almanca, İngilizce ve Türkçedeki farklılıklar, benzerlikler açık biçimde görülmektedir.

Grammatik	Deutsch		Englisch	Muttersprache		Deutsch
Thema: WORTSTELLUNG Gebrauch von Konjunktionen „Verb“ ist am Satzende	Obwohl ich den Roman lese,...	⊗	although I read the novel	Romanı Okumama rağmen	⊗	Obwohl ich den Roman lese,...
	Weil er es nicht gibt,	⊗	As he doesn't give it.	onu vermediği için	⊗	Weil er es nicht gibt,
	dass er ihn nicht versteht,...	⊗	that he doesn't understand him	onun onu anlamadığını	⊗	dass er ihn nicht versteht,...
	er fragt, ob wir erlaubt sind	⊗	He asks whether we are on vocation or not	izinli olup olmadığımızı soruyor	⊗	er fragt, ob wir erlaubt sind
Verb ist nach dem Subjekt	denn er ist krank.	⊗	Because he is ill	çünkü o hastadır	⊗	denn er ist krank.

Grammer yapıları arasındaki Benzerlikler (Übereinstimmungen) ve zıtlıkların (Kontraste) görülmesi hedef dili daha iyi tanımaya ve hedef dili içselleştirmeye olanak tanır. Bu alıştırma türünde anadil görmezden gelinemez. Çünkü öğrenci anadili bilgileri ile kendi öğrenimini yapılandırmaktadır.

SONUÇ

Araştırmanın örneklemini olan Alman Dili Eğitimi I. ve II. öğretim I. sınıf öğrencilerinin, birinci yabancı dilleri olan İngilizceden sonra Almanca öğrenimleri sürecinde ortaya çıkan girişim hatalarının oransal olarak hata türleri içinde, İngilizce ve ana dil olan Türkçe'nin etkileri sonucu oluşan diller arası girişimin oranı % 58,8 olarak bulunmuştur. Hedef dilin kendisinin sebep olduğu

Turkish Studies

dil içi hata oranı ise % 41,2'dir. Dikkate alınması gereken bu oran öğrencinin Almanca öğreniminde tümüyle İngilizce ve ana dilinden olumsuz etkilenmediğini aynı zamanda öğrenilen dilin kendisinin de bu süreçte olumsuz etkilerde bulunabileceğini göstermektedir. Yapılan hata analizi sonucu görülen hata türleri ve oranları şöyledir:

İsimlerin çoğul halinin teşkilinde daha çok -e, -en son eklerini kullanarak dil içi girişim hatalarından “Kural Genelleştirme” (Übergeneralisierung) yaptıkları, ayrıca İngilizcedeki ‘-s’ son ekini de kullanarak diller arası girişim hatasını yaptıkları görülmektedir (%7,5). Edatların kullanımında daha çok yön edatlarından “-in” edatının diğer yön edatlarının yerine kullanıldığı, “nach” edatının ise İngilizcedeki “-to” edatı ile özdeşleştirilerek kullanıldığı da görülmektedir (%13,3). Düzensiz fiillerin geçmiş zaman formu (präteritum) teşkilinde düzenli fiillere uygulanan kuralların aynı şekilde düzensiz fiillere de uygulanması sonucu kural genelleştirme yaptıkları (verlierte-kommt) görülmektedir (% 5,6). -Di’li geçmiş zaman formu teşkilinde ise İngilizce kaynaklı hatalar göze çarpmakta, İngilizcede -di’li geçmiş zaman yapımında kullanılan “-to have” fiilinin bütün fiillerle kullanımına benzer bir durum, Almandada “sein” yardımcı fiili ile kullanılması gereken fiilleri “haben” yardımcı fiili ile çekimleyerek kullanmakta ve diller arası girişime sebep olmaktadır (% 5,8). Yine bu zaman formunda ayrılmayan fiillere, ayrılabilen fiillere eklenen “-ge” ön ekini getirdikleri ve kural genelleştirme yaptıkları görülmektedir (% 5,6). Kullanılan fiillerin birleşim değerinin de hatalara sebep olduğu görülmüştür. Örneğin “fragen” fiili Türkçede “-e” halindeki bir nesne ile kullanılırken Almandada “-i” halindeki nesne ile kullanılmaktadır. Bu tür bir farklılık, öğrencinin aynı gramer yapısını Almandaya aktarıp kullanması sonucu hataya sebep olmaktadır (Substitution) (%1,4). Zaman zarfı ile başlayan bir cümlede fiilin yeri ikinci sıra olması gerekirken, fiilin öznenen sonra üçüncü sıraya getirildiği, İngilizcedeki cümle içi dizilimin olumsuz aktarıma sebep olduğu görülmektedir (% 12). Sözcükbilimsel alanda ise İngilizce ve Almandada sesletim ve yazılışı birbirine benzer kelimelerin (Sohn-son, Vater- father, Papier- paper, Salz- salt-) kullanımından kaynaklanan diller arası girişim hataları görülmektedir (% 4,0).

Söz konusu hataların giderilmesi için bazı alıştırmalar önerilmiştir. Derste öğrenci ve öğretmen tarafından uygulanabilecek bu alıştırmalarla, öğrenci bilinçli olarak hatasının farkına varıp o konuyla ilgili düzeltmeler yapma imkânı bulacaktır. Bilinçli hata düzeltimi ile öğrencinin aynı konuda tekrar hata yapma oranı azaltılabilecektir. Bu alıştırmalarla öğrenci bilinçsizce, farkına varmaksızın yaptığı bu hataların farkına varacak ve bilinçli hata giderme yoluyla dil öğrenim sürecine olumlu katkıda bulunacaktır.

KAYNAKÇA

- ARAK Hüseyin, “**İkinci Yabancı Dil Olarak Almandanın Öğrenilmesinde İngilizcenin ve Karşılaştırmalı Dilbilgisinin Rolü**”, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 21, 2006 .s.205-216.
- BALCI Tahir (1987). **Lexikalische Interferenzfehler**. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- BAUSCH Karl-Richard ve KASPER, Gabriele, “**Der Zweitsprachenerwerb: Möglichkeiten und Grenzen der großen Hypothesen**” Linguistische Berichte 64 (79),1979, s. 3-35.
- GİRGİN Meral (1991). **Syntaktische Interferenzfehler Ein Beitrag Zum Deutschunterricht mit türkischen Studenten**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

- GÜNTHER Britta, Herbert, **Erstsprache, Zweitsprache, Fremdsprache, Eine Einführung**, Beltz Verlag Weinheim und Basel, 2007.
- HUFEISEN Britta, **Deutsch als Tertiärsprache** unveröff. Vortragsmanuskript für den Workshop am 11./12.02.2000 İstanbul.
- KLEPPLIN Karin, **Fehler und Fehler Korrektur. Fernstudienheit 19. des Fernstudienangebots Germanistik /Deutsch als Fremdsprache**, München:Langenscheidt 2000.
- KÖHLER F.H., **Zwischensprachliche Interferenzen. Eine Analysesyntaktischer und semantischer Interferenzfehler des Deutschen im Russischen**, Narr Verlag, Tübingen, 1975.
- NEUNER Gerhard, **Materialien zur Lehrerfortbildung. Grammatikarbeit im Tertiärsprachenunterricht**. Teil 5/Abschnitt 2 unveröff. Erprobungsfassung, 2001.
- OFLAZ Adnan, **Almanca Öğretmeni Adaylarının Dil Öğreniminde Kullandıkları Öğrenme Stratejileri**, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi -The Journal of International Social Research, Volume 1/3 Spring (2008),s.278-300.
- SERİNDAĞ Ergün (2003). **Zur Didaktik und Methodik der Ausnutzung des Englischen als erste Fremdsprache im Unterricht ‘Deutsch als Zweitefremdsprache bei Muttersprachen des Türkischen**, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Adana.
- SERİNDAĞ Ergün, **İngilizcenin Ardından Almancanın İkinci Yabancı Dil Olarak Öğretimi/Öğrenimi Üzerine Düşünceler**, Ç.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 2, Sayı: 28 (2004),s. 53-60
- UNTEA Valeriu, **“Wieso nicht Grammatik”** <http://digidaf.host.sk/wiesonicht/untrennbar.html> (Erişim Tarihi: 15 Nisan 2010).
- VARDAR Berke, **Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü**, Multilingual Yayınları, İstanbul 2002.
- ZENGİN Dursun, **Sıfatların Başka Sözcük Türlerine Kayması**, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi, Sayı: 43 / 2, (2003).s. 83-99.